

Конституционно право

Конспект за изпит

1.	Предмет на конституционното право на Република България. Роля и значение в системата на действащото право.
2.	Източници на конституционното право на Република България.
3.	Норми на конституционното право – обща характеристика, особености, класификация.
4.	Конституционни правоотношения – обща характеристика и особености.
5.	Конституционното право като отрасъл и като наука. Конституционноправната наука в Република България.
6.	Конституционализъм. Типология на конституционализма.
7.	Първи конституции – характеристика. Видове конституции. Конституционна политика и конституционен климат.
8.	Развитие на българския конституционализъм. Търновската конституция от 1879 г. – обща характеристика.
9.	Конституциите от 1947 г. и 1971 г. – общото и особеното в двете конституции.
10.	Конституцията от 1991 г. – създаване, обща характеристика и промени.
11.	Същност на Конституцията. Върховенство на Конституцията. Непосредствено действие.
12.	Основни начала на Конституцията.
13.	Учение за властта. Държавна власт – принципи, източник, субекти, способности за осъществяване. Народен суверенитет.
14.	Разделението на властите като теория и като конституционен модел.
15.	Демократични основи на държавното управление. Правова държава. Социална държава.
16.	Форми на държавно управление и държавно устройство.
17.	Пряко осъществяване на държавната власт – форми. Конституционна и законова уредба.
18.	Политическият плурализъм – основен конституционен принцип на политическия живот. Статус на партиите и сдруженията на гражданите.

19.	Икономическа конституция. Принципи. Форми на собственост. Обекти на изключителна държавна собственост. Конституционни основи на правния режим на земята.
20.	Конституционноправен статус на човека и гражданина. Конституционна основа на статуса на чужденците и лицата без гражданство.
21.	Българско гражданство. Придобиване и загубване на българско гражданство – условия и способности.
22.	Основни права и свободи – история, понятие и класификации.
23.	Лични права и свободи – обща характеристика, видове.
24.	Политически права и свободи - обща характеристика, видове.
25.	Социално-икономически права – обща характеристика, видове.
26.	Комуникационни права и свободи – обща характеристика, видове
27.	Културни и екологични права и свободи – обща характеристика, видове
28.	Основни задължения на гражданите – характеристика. Обвързаност на правата със задълженията.
29.	Конституционни гаранции на основните права и свободи на гражданите. Субекти на особена закрила.
30.	Избирателна система – определение, възникване, развитие. Развитие на избирателната система в Република България.
31.	Мажоритарни и пропорционални системи.
32.	Организация и произвеждане на изборите. Изборни спорове.
33.	Парламент и парламентаризъм.
34.	Система на държавните органи.
35.	Велико народно събрание – орган на учредителната власт, статус, компетентност, ред на дейност, актове.
36.	Народно събрание – обща характеристика, състав, срок на пълномощията, взаимоотношения с другите държавни органи.
37.	Конституиране, организация и ред на дейност на Народното събрание. Заседания, кворум, мнозинства.
38.	Постоянни комисии – видове, компетентност, организация и ред на дейност. Временни комисии.
39.	Парламентарни групи. Парламентарно мнозинство и парламентарна опозиция.
40.	Функции и правомощия на Народното събрание – същност и класификация.

41.	Народното събрание – орган на законодателната власт. Законодателен процес – фази.
42.	Държавен бюджет. Бюджетна процедура.
43.	Парламентарен контрол – същност и форми. Правни последици.
44.	Актове на Народното събрание – характеристика, видове. Обнародване.
45.	Същност на политическото представителство.
46.	Конституционен статус на народния представител. Свободен мандат.
47.	Имунитет, несъвместимост, конфликт на интереси и предсрочно прекратяване пълномощията на народния представител.
48.	Омбудсман – конституционна и законова уредба. Контролни и правозащитни функции.
49.	Президент на Република България – характеристика. Вицепрезидент.
50.	Правомощия на Президента. Актове – видове. Укази – правна характеристика. Приподписване на укази – същност и правни последици.
51.	Неотговорност на Президента. Предсрочно прекратяване на пълномощията.
52.	Конституционни основи на изпълнителната власт. Министерският съвет – процедура за формиране, състав, прекратяване на пълномощията.
53.	Видове правителства. Служебно правителство.
54.	Функции и правомощия на Министерския съвет. Актове – видове, правна същност.
55.	Правен статус на министрите като членове на Министерския съвет и като специализирани изпълнителни органи. Правомощия, актове.
56.	Взаимоотношения на Министерския съвет с Народното събрание, Президента, съдебните и местните органи.
57.	Отговорност на Министерския съвет – форми и правни последици.
58.	Сметна палата – контролни правомощия. Българска народна банка – функции.
59.	Извънредно положение – правна характеристика и видове.
60.	Съдебна власт – понятие, разграничаване от другите власти. Органи на съдебната власт – съдебни, прокурорски и следствени.
61.	Конституционни принципи на правосъдието.
62.	Съдилища. Видове съдилища. Система на съдебните органи.
63.	Върховен касационен съд – организация и компетентност. Върховен административен съд – организация и компетентност. Актове – правна същност.

64.	Прокуратура – организация и компетентност. Конституционни основи на организацията на следствените органи.
65.	Висш съдебен съвет и Висш прокурорски съвет – организация и компетентност.
66.	Инспекторат към Висшия съдебен съвет – организация и компетентност.
67.	Конституционна уредба на правния статус на съдиите, прокурорите и следователите.
68.	Конституционен контрол – предназначение, същност, видове.
69.	Конституционен съд – характеристика, конституиране, състав. Правен статус на конституционните съдии. Основания и ред за прекратяване на мандата им.
70.	Правомощия на Конституционния съд.
71.	Ред за образуване и разглеждане на конституционните дела.
72.	Актове на Конституционния съд – видове, правна същност и действие.
73.	Административно-териториално деление на Република България.
74.	Централна и местна власт. Местно самоуправление - същност и форми.
75.	Общината като самоуправляваща се общност. Правен статус на общината. Форми на участие на гражданите в управлението на общината.
76.	Общинският съвет – орган на местното самоуправление. Избор, срок на пълномощията, организация и ред на дейност. Правомощия и актове.
77.	Кметът в системата на местното самоуправление. Избор, компетентност, актове.
78.	Областта като административно – териториална единица. Областен управител – компетентност и актове.

Библиография

Основна:

Общи курсове по Конституционно право

Конституция на Република България. Коментар, С., Сиела, 1998;
Близнашки, Г. Конституционно право: Принципи - том 1, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2020;
Друмева, Е. Конституционно право, С., Сиела, 2013, 2018;
Спасов, Б. Конституционно право на Република България, ч. 1, 2 и 3, 2001 и 2002;
Стойчев, С. Конституционно право, С., Сиела, 2002;
Танчев, Е. Въведение в конституционното право, ч. 1, С., Сиби, 2003;
Танчев, Е., Белов, М. Сравнително конституционно право, С., Сиби, 2009;

Чернева, Б., Н. Киселова и др. Защита на основните права. Курс лекции, Сиела, С., 2023.

Допълнителна:

I. Специализирани монографии

- Белов, М. Българската конституционна идентичност, С., Сиби, 2017;
Белов, М. Конституционна семиотика. Концептуални основи на една теория и метатеория, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2022;
Белов, М. Финансов конституционализъм, С., Сиби, 2015;
Близнашки, Г. Българското гражданство, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2020;
Близнашки, Г. Конституционното развитие в България, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2019;
Близнашки, Г. Принципи на парламентарното управление, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2007;
Близнашки, Г. Парламентарно право, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2015;
Близнашки, Г. Общо учение за конституцията, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2019;
Начева, С. Конституционната цивилизация и българският конституционализъм, ч. 1, С., Сиби, 2004;
Карагьозова-Финкова, М. Американският и европейският модел на съдебен контрол за конституционност: възникване и развитие, С., Албо, 1994;
Карагьозова-Финкова, М. Конституционните юрисдикции в новите демокрации от Европейския съюз, 2009;
Киров, П. Конституиране на политическото представителство в България, С., Сиела, 2015;
Киров, П. Президентът в българския конституционен модел, С., Сиби, 2004;
Киселова, Н. Политически права на българските граждани, С., Сиела, 2017;
Киселова, Н. Парламентарен контрол, С., Парадигма, 2021;
Спасов, Б. Учение за конституцията, С., Сиби, 1997;
Пенова, П. Министерският съвет в българския парламентарен модел, Бургас, 2023.

II. Изследвания на катедра „Конституционноправни науки“

- Конституционни изследвания 2020 г.**, Конституционализъм и глобализация, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2023;
Конституционни изследвания 2019 г., Конституционният фундамент пред нови предизвикателства, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2023;
Конституционни изследвания 2018 г., Актуални тенденции в демократичния конституционализъм, С., УИ "Св. Климент Охридски", 2021,
Конституционни изследвания 2017 г., "Постдемократичният" конституционализъм, С., УИ "Св. Климент Охридски", 2021,
Конституционни изследвания 2016 г., 70 години република, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2018,
Конституционноправни изследвания 2014-2015, 25 години демократична трансформация – проекции върху конституционната система, С., Унив. изд. „Св. Кл. Охридски“, 2017;
Конституционни изследвания 2012-2013, Конституционноправна защита на основните права и свободи, С., УИ "Св. Климент Охридски", 2014;
Конституционни изследвания 2010-2011, 20 години от приемането на Четвъртата българска конституция. Конституционен консенсус и конституционни конфликти, С., УИ "Св. Климент Охридски", 2014;

Национални и европейски измерения на съвременния конституционализъм, том 1 и 2, С., УИ "Св. Климент Охридски", 2010;

130 години български конституционализъм - проблеми и тенденции, том 1 и 2, С., УИ "Св. Климент Охридски", 2009.

III. Практика на Конституционния съд

Конституция на Република България с тълкувателните решения на Конституционния съд (1991-2020), С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2021;

Конституционен съд. Юриспруденция 1991-1996, Будапеща, COLPI, 1998;

Конституционен съд. Юриспруденция 1997-2006, С., Институт „Отворено общество“, 2010;

Неновски, Н. Конституция на Република България. Анотирана с тълкуванията на Конституционния съд, С., Сиби, 2001.

Дата: февруари 2024 г.

Съставил:

доц. д-р Наталия Киселова